

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XVII. Idem probatur ex origine & antiquitate primatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

Etatur limitibus; tua extenditur & in ipsos, qui potestatem super alios acceperunt. Nonne si causa exstiterit, tu Episcopo cælum claudere, tu ipsum ab Episcopatu deponere, etiam & tradere Satana potes? stat ergo incöcussum privilegium tuum tibi, tam in datis clauibus, quam ouibus commendatis. Hæc ille, vir sanctus, teste Caluino, & sine Caluino testibus innumerabilibus miraculis, at sanctitas vera sine vera fide esse non potest. Vera igitur fide S. Bernardus credebatur Rom. Pontificem esse pastorem Ecclesiæ vniuersæ.

Sed obiicit CALVINVS multa, quæ idem Bernardus contra abusus, & vitia Romanæ curiæ scripsit in libris de consideratione: quod videlicet ex toto orbe terrarum Romam occurrant ambitiosi, auari, simoniaci, qui Apostolica auctoritate ad honores Ecclesiasticos velint assumi. Sed hæc solutione non egent. Nam, vt idem S. Bernardus serm. 66. in Cantica, expressè docet: mali mores prælatorum non impediunt, quò minus illi prælati sint, & nos obedire teneamur: cum Dominus dicat Matth. 23. *Qua dicunt facite, secundum opera eorum nolite facere.*

Accedat VLTIMO Imperatoris Latini testimonium, sicut supra retulimus testimonium Imperatoris Græci. VALENTINIANVS in epist. ad Theodosium, quæ exstat inter præambulas ad Concilium Chalcedonense: *Debemus, inquit, dignitatem propria Generationis B. Apostolo Petro in nostris temporibus conseruare; quatenus beatissimus Romana ciuitatis Episcopus, cui principatum sacerdotij super omnes, antiquitas contulit, locum habeat & facultatem de fide, & sacerdotibus iudicandi.* Similia habentur in epistolis Gallæ Placidia & Licinæ Eudoxiæ Augustarum ad eundem Theodosium ibidem.

CAPVT XVII.

Idem probatur ex origine, & antiquitate primatus.

A TQUE hætenus quidem ex diuino iure, ex generalibus Conciliis, ex Pontificum sanctorum testimonio, ex consensu Patrum Græcorum & Latinorum, ostendimus; Romani Pontificis Ecclesiasticum

ficum principatum ab ipsa Christi resurrectione, eodem auctore Christo, principium accepisse: quod genus argumenti ostensiuum dici solet: nunc altero genere argumenti, quod ad impossibile ducens appellatur, id ipsum demonstrare cogrediemur. Nam si non est, ut dicimus, igitur alio tempore alio auctore cœpit Romani Pontificis Ecclesiasticus primatus. At nullum tempus assignari, nullus auctor notari potest, quin eo antiquiorem hunc primatum fuisse demonstramus; nisi ad Christum auctorem, & Christi tempora veniamur: eò igitur veniamus necesse est.

RESPONDENT aduersarij, se tempus, & auctorem assignare posse. Et quidem Ioannes de Turrecremata lib. 2. c. 2. summæ de Ecclesia, quatuor opiniones hæreticorum proponit. PRIMAM eorum, qui dicunt Rom. Pontificis auctoritatem esse ab Apostolis. SECUNDAM eorum, qui asserunt esse a generali Concilio; quam sententiam Nilus sequitur. TERTIAM eorum, qui existimant ab electoribus Cardinalibus tribui; quam, vel certè similem, docet etiam libellus Nestor Chaldicus, de primatu. Inde enim probat, Papam non esse supra Ecclesiam iure diuino, quia Ecclesia eligit Papam. QUARTAM eorum, qui docent esse ab Imperatoribus introductam, quam vltimam multi hæretici amplectuntur. Discutiamus ergo breuiter singulas.

PRIMA opinio tria pro se habet testimonia. Vnum APOSTOLI in epist. 2. vbi dicit: *Ceteri Apostoli cum eo (Petro) in consortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque principem suum esse voluerunt.* Alterum est Iulij I. in epist. 1. vbi ad Apostolis loquens: *Sanctum, inquit, Romanam Ecclesiam primatum omnium Ecclesiarum habere voluerunt.* Tertium est ex can. *Ego Ludonicus, dist. 63. vbi Romanus Pontifex carius dicitur B. Petri.* Ex quo sequi videtur, ut non Christus sed Petrus Rom. Pontifici auctoritatem tribuerit.

Sed hæc sententia nullo negotio refutatur. Nam idem Iulianus in epist. 3. sic ait: *Sacrosancta Romana Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino & Salvatore nostro principatum obtinuit, sicut B. Petro ait; Tu es Petrus, &c.* Quare cum idem auctor scribit, Apostolos Petrum principem suum esse voluisse, non loquitur de voluntate instituyente, sed de approbante, & agnoscente quod Dominus instituerat; quemadmodum

modum etiam loquutus videtur Iulius Papa. Quamquam potest quoque aliter ad testimonium illud Iulij responderi. Nimirum Petrum, a solo Christo primatum habuisse: tamen Romanam Ecclesiam, de qua ibi Iulius loquitur, aliquo modo habuisse ab Apostolis. Nam (vt supra docuimus) Romanus Pontifex, vt est successor Petri, a Christo primatum habet, tamen ratio successionis ex facto Petri orta est. Quocirca B. Gregorius lib. 6. epist. 37. ad Eulogium: *Ipsē, inquit, sublimauit sedem, in qua etiam quiescere & presentem vitam finire dignatus est.*

Quod verò de nomine *Vicarij* additur, non habet difficultatem. Nam si vno in loco Romanus Pontifex Petri vicarius dicitur, in sexcentis locis dicitur successor; vt ex testimoniis supra citatis perspicuū est. Porro vicarius Petri dicitur summus Pontifex, quoniam S. Petrus adhuc viuit, & gubernacula Ecclesiæ non reliquit, vt ait LEO serm. 2. de anniuers. assumptionis suæ: quia tamen S. Petrus non propriè fungitur munere pastoralis, sed meritis ac precibus suis Ecclesiam regit & protegit: impropriè sunt illæ loquutiones, & solū ob reuerentiam B. Petri aliquando vsurpantur. Quare S. Leo loco notato, se etiam hæredem B. Petri esse dicit.

ALTE RA sententia, quæ à Conciliis primatum institutum esse docet, probatur à Nilo duobus argumentis. PRIMVM est in Concilio Chalcedonensi, can. 28. (vt ipse citat) vel act. 16. in nostro Codice. Ibi enim Concilium dicit, Romanam Ecclesiam à Patribus habuisse primatum, eo quod illa ciuitas imperio orbis terræ eo tempore potiretur.

SECUNDVM est in constitutione Nouella 100. Iustiniani, quæ tamen 131. est apud nos, vbi sic legimus: *Decernimus secundum sacrarum Synodorum decreta sanctissimum & eteris Romæ Episcopum, primum esse omnium sacerdotum.* Quæ Nili rationes confirmari possunt ex Concilio VI. sub Symmacho, vbi sic legimus: *Apostolica sedi primò meritum B. Petri, deinde Conciliorum & venerandorum auctoritas singularem in Ecclesiis tradidit potestatem.* Hanc eandem sententiam

LYRICVS in libro contra primatum, & in historia de primatu, quatuor in locis probat testimonio epistolæ 130. (vt ipse citat, est tamen 288.) Æneæ Syluij, qui Pius II. Papa postea dictus est. siquidem in ea epistola ita Æneas loquitur: *Ante Nicanum*

Aliter in lib. 9. de primatu et in historia de primatu

Nicanum Concilium sibi quisque sinebat, & ad Romanam Ecclesiam paruus habebatur respectus.

Sed hæc argumenta facillè solui possunt. Et Romano Pontificem non à Conciliis, sed à Christo primatum habere præter tot argumenta iam adducta, testatur GELASIVS Concilio LXX. Episcoporum his verbis: *Sancta Romana Ecclesia nullis synodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælatæ sed Euangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit.*

Quare ad PRIMVM Nili argumentum respondeo, datum illud magni quidem esse Concilij, sed non legitimum; proinde nullius esse roboris, vel auctoritatis. Nam ipsa act. 16. eiusdem Concilij constat, decretum illud ab omnibus legatis Apostolicæ sedis, qui Concilio præsidebant, factum: constat item, eosdem legatos postea apertissime clamasse.

Non esse autem legitimum decretum generalis Concilij quod sine Romano Pontifice aut eius legato fit, testatur Synodus (quam Nilus ibidem recipit) act. 6. vt alia testimonia interim omittamus. Nec solùm legati S. Leonis in synodo resistenter, quantum ad illud decretum attinebat: sed etiam S. Leo, qui reliqua decreta Concilij confirmavit, vnum damnauit, ac reprobauit in epist. 51. ad Anatolium sequentibus ad Martianum, ad Pulcheriam, ad Maximianum ad Iuuenalem.

Quid? quod in eo decreto duo sunt manifestè falsa. PRIMUM est, Romano Pontifici à Patribus Nicænis primatum esse attributum. Nam Concilium Nicænum non agnouit Romano Pontifici primatum, quasi antea non habuisset, ac semper habuisse. Sic enim incipit primus canon Nicæni Concilij (vt in eodem Concilio Chalcedonensi, act. 16. recitatur) *Ecclesia Romana semper habuit primatum.* DEINDE, si ante Nicænum Concilium Papa primatum habuit, quo iure Alexandrinus Patriarcha Dionysius, annis circiter LX. ante Nicænam Synodum accitatus apud Romanum Pontificem Dionysium? & nec Romanus Pontifex iudicem se esse negauit, nec Alexandrinus iudicium illud recusauit; cùm tamen vterque sanctus esset? hæc autem ita esse, scribit Athanasius in libro de sententia Dionysij Alexandrini

xandrini. Denique nullum est verbum in tota Nicæna Synodo, quo noua aliqua potestas Romano Pontifici tribuatur, vt supra satis ostendimus.

ALTERVM, quod in eo decreto asseritur, non minus est falsum: caussam, videlicet cur Patres Romanę vrbi primatum concesserint, esse, quia ea ciuitas sedes esset imperij. Nam id refellunt disertis verbis S. Leo in epistol. 52. ad Martianum, & S. Gelasius in epist. ad Episcopos Dardanię: & ratio in promptu est. Nam, vt recte Gelasius annotauit, & Mediolanum quoq; & Rauenna, & Sirmium, & Treueri, & Nicomedia sedes imperij multis temporibus fuerunt; nec tamen Patres illis Episcopis primatum vllum dederunt. Maneat igitur, quod Patres omnes communi consensu docent, Romanam sedem idcirco primam sedem esse, quod principis Apostolorum sedes sit. Quod certè nec Imperatoris presentia conferre, nec absentia potuit auferre.

Ad ALTERVM argumentum respondeo, Canones Conciliorum quodammodo tribuisse Romanę Ecclesię auctoritatem, quia eam declararunt & asseruerunt: quemadmodum etiam dicitur Nicænum Concilium definiuisse, Filium Dei esse Patri consubstantialem. Vnde Ioannes I. in epist. ad Iustinianum, postquam dixerat, Romanam Ecclesiam esse caput Ecclesiarum, subiungit: *Sicut Patrum regula & statuta declarant.* Et Nicolaus I. in epistola ad Michaelem Imperat. *Ista, inquit, privilegia huic S. Ecclesię à Christo sunt donata; à Synodis non donata, sed celebrata, & honorata, &c.* Et in IV. Synodo sub Symmacho tres causę numerantur, si quis prudenter aduertat, primatus Romanę Ecclesię. Sic enim legimus: *Eius, id est Symmachi, sedi primum Petri Apostoli meritum, deinde sequuta iussione Domini Conciliorum venerandorum auctoritas, singularem in Ecclesiis tradidit potestatem.* Vbi PRIMO ponitur Petri meritum, quia ob meritum confessionis obtinuit Petrus primatum, Matt. 16. SECUNDO ponitur Domini iussio, qua institutus est primatus & Petro collatus, cum ei dictum est: *Pasce oues meas,* Ioan. vlt. TERTIO ponitur Conciliorum auctoritas, quę hanc Domini iussionem declarauit.

Ad primum ILLYRICI facile est respondere. Nam Æneas Sylvius in ea epistola nihil aliud demonstrare nititur, quàm
Romani

mani Pontificis primatum à Christo fuisse institutum. Sc
nim incipit epistola ad Martinum Mayer: *Sunt nonnulli
tionis tua homines parum pensi habētes, quibus Romani Pon
tificis auctoritas neque necessaria esse videtur, neque à Con
stituta. Contra quos hanc epistolam scribere, & tibi tra
mittere decreuimus, et si quando tales homines te adrem
habeas ex nobis, quo gladio eorum temeritatem confodias.*

Cum igitur postea dicit, ante Nicenū Concilium quos
que sibi vixisse, & ad Romanam Ecclesiam paruum re
ctum fuisse: nihil aliud significat, quam propter perfec
tiones continuas non potuisse Romanos Pontifices libe
exercere eam, quam à Christo acceperant auctoritatem,
propterea coactos fuisse Episcopos ceteros sibi viuere, & de
multum respicere ad Romanam Ecclesiam. Quæ sententia
Æneæ Syluij, partim est vera, partim non est vera. Verum
nim est, impeditam fuisse eo tempore non parum Pontificis
auctoritatem, vt patet ex pluribus hæresibus, quæ eo tem
re exortæ sunt. Non tamen est verum, ad eod paruum re
ctum ad Romanam Ecclesiam habitum fuisse, vt eam
quæ nos infra adferemus, declarabunt.

TERTIA opinio nullum ferè fundamentum habet
constat prius fuisse Pontifices, quam Cardinales; & illi
aliquos veros Pontifices, non à Cardinalibus creatos. C
Petrum non Cardinales, sed Christus creauit Pontifices
Clementē non Cardinales, sed Petrus elegit. Præterea, si C
dinales conferrent Pontifici potestatem, iidem possent auct
Hoc autem est falsum omnium cōsensu; nam etiam de
Pontificem nō Cardinales, sed Concilium generale deponit

Sed DICES, quicquid de Cardinalibus sit, constat Rom
num Pontificem ab hominibus eligi, & creari. ab illis igitur
accipit potestatem. verè autem, & propriè summum Pontificem
cem ab hominibus fieri, testatur decretum de electione Grego
gorij VII. quod habetur in vita eius apud Platinam his verbis
*Nos sancta Romana Ecclesia Cardinales, Clerici, Accoliti,
Subdiaconi, Presbyteri, presentibus Episcopis, Abbatibus,
multisque, tum Ecclesiasticis, tum Laici ordinis, eligimus h
die, X. Kal. Maij, in Basilica S. Petri ad Vincula, anno salu
M. LXXIII. in Verum Christi Vicarium Hildebrandum de
chidiaconum, virum multa doctrina, magna pietatis, prudē*

ria, iustitia, constantia, religionis, modestum, sobrium, continentem, domum suam gubernantem, pauperibus hospitalem, in gremio sanctæ matris Ecclesiæ liberè à teneris annis &sq; ad hanc ætatem educatum, doctum; quem quidem cum ea potestate Ecclesiæ Dei præesse volumus, quæ Petrus Dei mandato quondam præfuit.

Ex quo duo quædam deduci posse videntur. **VNUM**, non esse Pontificem supra Ecclesiam, sed Ecclesiæ esse subiectum; quandoquidem Ecclesiæ facit Papam, non Papa facit Ecclesiam, quæ est consequentia Synodi Smalchaldicæ in lib. contra primatum. **ALTERVM**, Pontificem iure humano, non diuino habere eam omnem, quam habet, potestatem. Ac prima quidem consequentia nulla est. Nam etiam electores imperij creant Imperatorem, & populus creat Regem, & tamen Imperator est supra electores, & Rex est supra populum. Sed nec secunda aliquid valet.

Obseruandum est enim in Pontifice esse tria; *Pontificatum ipsum*, qui est quasi forma quædam; *personam*, quæ est subiectum pontificatus; & *coniunctionem* vnus cum altero. Ex quibus rebus, prima; hoc est, ipse pontificatus à solo Christo est; persona autem est quidem à suis causis naturalibus absolute, tamen vt est talis persona; id est, electa, & designata ad pontificatum, est ab electoribus: illorum est enim designare personam. Ipsa verò coniunctio est à Christo, mediante actu humano electorum: dum enim eligunt, & designant certam personam, concurrunt ad coniunctionem pontificatus cum illa persona.

Itaque electores verè dicuntur creare Pontificem, & esse causa, vt talis sit Pontifex, & vt habeat eam potestatem; non tamen dant ipsi eam potestatem, neq; sunt causa eius potestatis. Sicut in generatione hominis, quia anima infunditur à solo Deo, & tamen pater generans, disponendo materiam, est causa coniunctionis animæ cum corpore; dicitur homo generare hominem, & tamè non dicitur producere animam hominis. Porro illa verba electorum: *Quem quidem cum ea potestate præesse volumus, &c.* solùm declarant, & exprimunt perfectam electionem hominis in successorem Petri.

QUARTA sententia est hæreticorum multorum, qui tamen nõ conueniunt inter se. Nam Marsilius de Padua, & postea

stea

stea Ioannes Wiclef, & Ioannes Hufs, qui dixerunt Pontificem à Cæsare accepisse auctoritatem, videntur intellexisse nomine Cæsaris Constantinum Magnum, propter canonem qui incipit, Constantinus, dist. 96. vbi Constantinus dicitur Rom. Pontificem esse habendum eo loco ab omnibus sacerdotibus, quo habetur Rex ab inferioribus iudicibus totius mundi. Vide de horum opinione Ioannem de Turrecremabro 2. cap. 42. & lib. 4. cap. vlt. & penultimo.

Ioannes CALVINVS lib. 4. ca. 7. §. 17. dicit primatum Pontifici in Græcos donatum à Phoca Imperatore fuisse; in Gallos autem, & Germanos primùm à Pipino, deinde à Carolis Regibus Francorum.

LUTHERVS lib. de potestate Papæ dicit, Constantinum IV. fuisse, qui Pontifici primatum detulit; & in huius rei testimonium Platinam citat in vita Benedicti III. Idem Lutherus in libro de suppuratione temporum, à primatum Papæ introductum fuisse docet; quod idem habent Centuriatores Cent. 6. cap. 1. Illyricus in historia de primatu Papæ; Theodorus Moser in Chronico, tabula II. & alij permulti.

Hæc omnia facilè possunt refutari. ac primùm prima nihil nobis obest. Nam Constantinus Magnus dedit quidem palatium suum Lateranense, & multa alia rebus summo Pontifici, ditionem tamen spiritualem non dedit ullam, neque dare potuit. Nam in eodem canonem dicitur Constantinus B. Petrum vicarium Christi fuisse, & successores eius, principes, & capita totius Ecclesie habere debere. Itaq; solùm declarauit ius antiquum, & ornatum Pontificem additis multis temporalibus donis. Adde, quod Lutherani, & Calvinistæ istum canonem supposititium esse contendunt. Proinde hoc tempore nulla est nobis de edicto Constantini cum hæreticis contentio, quantum ad spirituales iurisdictionem. fatentur enim illi non cœpisse à Constantino

*De edicto Constantini
nulla contentio.*

Porro, opinio LUTHERI nititur falso fundamento. Constantinus enim non dicit, Constantinum IV. dedisse Pontifici primatum; sed remisisse ius suum, quod habebat, vel habere existimabat in confirmatione Pontificis. Consueuerant enim prædecessores Constantini IV. à temporibus Iustiniani, urbem à Gothis liberauerat, non permittere noui Pontifici

electionem, nisi à se confirmatam; & Pontifices hoc tolerabant propter bonum Ecclesie, quia videbant se non posse invito Imperatore munus suum exequi. Id quod ex vno S. Gregorio intelligi poterit.

Nam in explicatione 4. Psalmi pœnitentialis vehementer detestatur temeritatem Imperatorum, qui ius sibi in Romana Ecclesia vsurpabant. Et tamen idem ipse S. Gregorius, vt scribit Ioannes Diaconus lib. i. cap. 40. vitæ S. Gregorij, cum à clero, & populo in Pontificem esset electus, clam ad Imperatorem scripsit, supplicans, vt nullo modo consentiret: sed præfectus vrbis re cognita misit aliquos, qui nuncium Gregorij in itinere comprehenderent, & literas eius lacerarent, quod & fecerunt: direxitque ipse alios nuncios, qui cleri, & populi electionem Imperatori indicarent, & confirmationem peterent.

Scribit ergo Platina, Constantinum I V. per motum sanctitate Benedicti II. misisse ad eum sanctionem, qua iubebat, vt is quem clerus, & populus elegisset, mox verus Christi vicarius haberetur, non expectata vlla Imperatoris sententia. Itaq; sanctio Constantini I V. non fuit circa potestatem Papæ, vt Lutherus putauit, sed circa electionem tantum.

Ad illud de PHOCA respondeo; Phocam edidisse quidem sanctionem, qua declarauit Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum, vt Beda in lib. de sex ætatibus, in Phoca, & Ado in Chronico, ac Paulus Diaconus lib. 18. de rebus Romanis, testantur: sed non propterea à Phoca introductum esse hunc primatum. Nam Phocas id sanxit declarando & asserendo, non instituendo aliquid noui, id quod certissima ratione demonstrari potest. Nam Gregorius lib. 7. epist. 63. ad Ioannem Siracusanum: *De sede, inquit, Constantinopolitana, quis dubitet eam Apostolica sedi esse subiectam? quod & Dominus piissimus Imperator, & frater meus Eusebius eiusdem ciuitatis Episcopus assidue profitentur.* Scripta autem epistola est ante Phocæ imperium annis circiter quinque, vt ex indictionis numero aperte colligitur.

Deinde IVSTINIANVS senior, qui ante Phocam LXX. annis fuit, in epist. ad Ioannem II. affirmat Romanam Ecclesiam esse caput omnium Ecclesiarum: & Valentinianus, qui Phocam C. XL. annis præcessit, in epist. ad Theodosium asse-

rit Romanum Pontificem principatum sacerdotij super-
nes semper habuisse. Id ipsum ex testimoniis Irenæi, Atha-
nsij, Cyrilli, Theodoret, Sozomeni, & aliorum Græcorum
quos supra citauimus, comprobatur.

Causa autem cur Phocas rem tam certam iterum lega-
sancendam putauerit, fuit superbia Episcoporum Con-
stantinopolis, vt Beda, Ado, & Paulus Diaconus loco citato
notarunt. Quoniam enim illi se Patriarchas vniuersales
primos omnium Episcoporum scribebant, contra omnes
& fas; & excommunicationes, quas in eos rulerant Pelagius
& Gregorius Romani Pontifices, non potuerant obfirmam
nem eorum frangere; visum est Imperatori bonum, vt
quem Græci magis timebant, se interponeret. Itaque de-
rauit Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum
proinde Constantinopolitanum Episcopum non esse Apo-
scopum vniuersalem, sed particularem, & subiectum Apo-
licæ sedi.

Ad illud de PIPINO respondeo, Caluinum mirum
veram quandam historiam duobus mendaciis inuolu-
patrocinium suæ hæresis aduocasse. Nam quod ad
cum suffragio Pipinum ad regnum Francorum, & Carolum
Magnum ad imperium Romanorum peruenisse, verum
& à multis historicis literis mandatum. Quod autem
iniuste ac sceleratè à Zacharia Pontifice & Pipino, regnum
gem Francorum regno spoliatum, falsum est, & contra-
sum non solum in Pontificem, sed etiam in Reges Galliarum
Imperatores Germaniæ. vtrique enim ab isto Pipino delat-
dunt. Quod verò addit, propterea à Pipino & Carolo con-
sum Pontifici in Gallias & Germaniam primatum, & Car-
latronum eos diuisisse prædam, ita vt Pipino & Carolo
ret temporale dominium, Pontificibus autè sacerdotij
cipatus, non modò falsum est, sed etiam contrarium super-
ri mendacio; mendacia enim illa secum pugnant, & vnus
alterum destruit.

Ac primùm quod Zacharias iuste & legitimè deposuit
Childericum Regem, & creari iusserit Pipinum, affirmant
nes, quotquot hanc historiam scribunt, tam Græci, quam
Latini; exceptis Magdeburgensibus Centur. 8. cap. 10. in
Zachariæ, & Caluino loco citato. Refert enim Eginhardus

*de Childerici deposi-
tione.*

vita Caroli Magni, Cedrenus in vita Leonis Isauri, Paulus Diaconus lib. 6. cap. 5. de gestis Longobardorum, Blondus lib. 10. decadis primæ, Regino lib. 2. Chronicorum, Marianus Scotus lib. 3. Chronologie, Otho Frisingensis lib. 5. historiæ, Ado Viennensis in Chronico, ætate sexta, Abbas Vrspergensis in Chronico, Sigebertus item in Chronico, & Paulus Æmilius lib. 1. & 2. de gestis Francorum, paulò ante Pipini tempora ita Reges Francorum degenerasse à suis maioribus, ut omni prorsus regni cura translata in magistros equitum, seu præfectos aulae, tantum semel in anno Kalendis Maij se populo ostentarent: toto verò reliquo tempore deliciis, & voluptati operam darent; & propterea omnium procerum consensu à Pontifice maximo postulatum, ut eis permitteret regium titulum in eos transferre, qui verè, ac re ipsa Reges erant, & regni negotia iam dudum feliciter administrauerant. Quod sanè iustissimum postulatum erat. Laborabat enim Gallia propter illa monstra apud omnes nationes grauissima infamia, & similiter regnum innumeris dissensionibus replebatur.

Neque solùm (ut isti auctores dicunt) nulla regni negotia Reges illi curabant, sed etiam propter eorum inertiam religio in Galliis ita laborauit, ut penè extincta sit; ut patet ex epist. S. Bonifacij Episcopi Moguntini ad Zachariam Romanum Pontificem, vbi dicit per LXXX. circiter annos in Francia illis Sardanapalis regnantibus nullam Synodum fuisse celebratam; Ecclesias Episcopales à laicis, & publicanis possessas; clericos quatuor, aut quinque simul concubinas habuisse; religionem denique omnem conculcatam, & dissipatam.

Cùm ergo Zacharias intelligeret, iam per multos annos Reges Francorum solo titulo fuisse Reges; & Childericum, qui tunc regnabat, non solùm, more maiorum, nihil curare, sed etiam omni prorsus ingenio carere, ac verè stupidum & dicit, & esse: & simul videret regnum, & religionem in Galliis ruere, & omnes proceres regni Pipinum Regem optare; tandem, ut is, ad quem spectabat prouidere omnium suorum salutis, iudicauit licere Francis regnum Childerici in Pipinum transferre, atque ipse eos iuramento, quo se Childerico obstrinxerant, soluit. Quod sanè iustum fuisse nemo sanæ mentis negabit. Præsertim cùm euentus docuerit mutationem

illam felicissimam fuisse. Nunquam enim regnum Fran-
rum potētius aut religio in Gallia florentior fuit, quā
pore Pipini & Caroli.

Adde postremò, quod, vt citati auctores ferè omnes
bunt, qui iubente Pontifice Pipinum Regem inunxit, &
ronauit, vir sanctissimus fuit, beatus videlicet Bonifacius
piscopus & Martyr; qui certè auctor iniustitiæ, & sceleris
blici nunquam fuisset.

Iam verò, quod non propterea Pipinus, aut Carolus
tifici primatum in Gallias & Germaniam detulerint, fa-
mè ostendi potest. PRIMVM, quia nullus hoc scribit, pro
Caluinum. Auctores citati, ac præcipuè Paulus Æmilius
cunt quidem, Reges Francorum suscepisse sedis Apostolice
protectionem contra Longobardos, aliosque hostes, & Pontifi-
fici donauisse exarchatum Rauennæ, & quædam alia
poralia: at de spirituali ditioe nulla vsquam mentio.

DEINDE, si proceres regni per legatos à Pontifice
runt absolui à iuramento, & vt liceret sibi regnum transire
à Childerico in Pipinum, vt scribunt Paulus Æmilius
alij; certè existimabant Pontificem toti Ecclesiæ, ac
tim Francis præesse. Alioqui enim cur non à suis Episcopis
hoc petebant, vel cur sine Papæ licentia non faciebant?
volebant? Immo cur expectarunt, vt Pontifex id iubere
Rhegino, & alij scribūt? Si ergo Pontifex primatum in
cos exercebat antequam Pipinus Rex crearetur, quomodo
primatum istum à Rege Pipino accepit? nōne ista in-
pugnant?

DEINDE, ante Pipini tempora constat, Francos & Ger-
manos Romano Pontifici subiectos in spiritualibus fuisse.
Nam S. Bonifacius Episcopus Moguntinus epist. ad Zachariam
Papam scripsit, principe Carolomanno, vt ipse ibidem
indicat; proinde antequam Pipinus fieret Rex. nam Carolomannus
deposito principatu Monachum esse factum, antequam
ante Pipini exaltationem in regnum. In ea verò epistola
pertè profiteretur, Ecclesias Germaniæ subiectas Pontifici
fuisse; atque inter alia à Pontifice petit, vt tres Episcopatus
Germania erigeret, & sibi auctoritatem daret Concilium
piscoporū in Francia congregandi, & alia multa eius
generis. Item BEDA, qui annis circiter centum Pipini tempore
ra p

ra præcessit, lib. 2. histor. Anglorum, cap. 1. *Cum*, inquit, *Gregorius in toto orbe gereret pontificatum*. Credo non excipiet Calvinus Galliam, & Germaniam ab orbe terrarum uniuerso.

S. GREGORIVS, qui ferè C C. annis Pipinum præcessit, lib. 4. epist. 52. vniuersis Episcopis Galliarum committit vices suas Virgilio Episcopo Arelatensi, ac præcipit, vt grauiores caussas ad sedis Apostolicæ iudicium referat: *Quatenus*, inquit, *à nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari*.

S. LEO, qui C C C. L. annis Pipinum præcessit, in epist. 89. ad Episcopos Gallix: *Nobiscum*, inquit, *vestra fraternitas recognoscat, Apostolicam sedem à vestra etiam prouincia sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam, & pro diuersarum appellatione caussarum, aut retractata, aut confirmata fuisse iudicia*.

S. CYPRIANVS, qui annis amplius quingentis ante Pipinum floruit, epist. 13. lib. 3. scribit ad Stephanum Papam, vt Episcopum Arelatensem deponat, & alium ei substituatur. Denique IRENAEVS, qui DC. annis eadem Pipini tempora antecessit, lib. 3. cap. 3. cum ait: *Ad Romanam Ecclesiam, propter potentio rem principalitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam; hoc est, omnes, qui sunt vndique fideles*; non excipit Gallos, cum ipse Gallus Episcopus esset. vt illud omitram, quod cum Dominus Petro, & in Petro successoribus ait: *Pascite oues meas*; Germanos, & Gallos in ouibus suis sine dubio numerauit.

CAPVT XVIII.

Idem probatur ex auctoritate quam exercuit Romanus Pontifex in alios Episcopos.

ARGUMENTVM VI. sumitur ex auctoritate, quam semper exercuerunt veteres Pontifices in Episcopos ceteros. Siquidem legimus à Pontificibus Romanis Episcopos in toto orbe institutos vel depositos, vel restitutos. quorum singula per se sufficerent ad hunc primatum ostendendum.

Ac primùm de institutione multa exempla afferri possent. In Concilio CHALCEDONENSI, action. 7. legimus, Maximum

